

Simon Pasternaks tale ved Gyldendals efterårsreception

Taler

Simon Pasternak
Forlagschef

Dato

31. august 2023

Sted

Gyldendal, Klareboderne

Kære jer

I dette efterår er det ti år siden, Yahya Hassan debuterede med den flammeskrift af en poesi, der stadig er så eksplosiv og stærkt radioaktiv, fordi den sprængte litteraturen i luften og skabte et helt nyt rum for poesien med sit sprog, sin frihed, sine provokationer og sin magnetiske humor. Og fordi den stadig stiller os besværlige spørgsmål. Og fordi den voldelige og smadrede verden, han beskrev, STADIG er i stykker.

Lad mig læse de sidste linjer op i det Langdigt, der afsluttede debutbogen. Det er stadig brandfarligt.

”MIG FØRST JEG SVÆRGER PÅ KORAN
MEN NU JEG SVÆRGER PÅ MIN GUDLØSHED
OG UNDER ALLE OMSTÆNDIGHEDER JEG STIKKER JER NED
EN EFTER EN
MIG JEG ER DEN SKØRE SØN
MIG JEG HAR SKIFTET JOGGINGBUKSER UD
MED CIVILISERET OG TILPAS STRAM COWBUKSER
MIG JEG BEKRIGER JER MED ORD
OG JER I VIL SVARE TILBAGE MED ILD
MIG JEG ER KAFIR MIG JEG ER MUNAFIQ
MIG JEG ER EN HUND
MIG JEG BESKIDT MIN SJÆL ER FATTIG
OG OVEN PÅ UGERNINGEN JEG DØSER HEN I FORÅRSSOLEN”

Den lader vi stå et øjeblik.

Cirka en måned efter YAHYA HASSAN udkom, vi er stadig i efteråret 2013, havde Yahya lavet en aftale om en oplæsning på et odenseansk bibliotek. Det lød spændende. Biblioteker er jo gode steder at læse op og få sig en rask lille diskussion om værket med læserne. Men der gik ikke mange sekunder, efter at aftalen var lavet, før vi havde en mand fra Odense Politi i røret.

Han ville stærkt fraråde, at vi lod Yahya optræde der. Biblioteket lå i et konfliktområde. Der ville være mange følelser involveret. Og Yahya var jo provokerende. Og hvorfor ophidse gemytterne? Situationen taget i betragtning. Der ville gå mange mandetimer til bevogtning. Logistik etc. Fx skulle luftrummet over Fyn lukkes. Kunne vi ikke tale ham til fornuft?

Og egentlig, når man tænker over det: Havde politimanden ikke ret? Har politimanden ikke altid ret? Ville det ikke have været mest fornuftigt bare at lade være med at læse poesi op, situationen taget i betragtning.

Jeg havde selv samme tanke, da jeg skulle finde et citat fra Yahya Hassan i dag. Men det her ER de sidste ord i Yahyas første bog, måske det bedste digt i den vigtigste digtsamling de sidste ti år og et stykke vild litteratur- og Danmarkshistorie.

Og ordene findes.

Tilbage til politimesteren fra Fyn og situationen taget i betragtning. Bortset fra, at Yahya nok ville have givet os fingeren, hvis vi havde prøvet at fortælle ham, hvad han skulle gøre – det var ikke lige Yahyas stil – hvad ville så være det rigtige at gøre?

Hvem skal have det sidste ord? Fornuften? Magten? Hensynet?

Og hvem skal bestemme? Hvilken verden vil vi gerne bebo?

Som den albanske forfatter Ismail Kadare skriver et sted: ”Som De ved, kræver det alle slags mennesker at lave en verden.”

Og sådan her har vi det på Gyldendal: Før vi har fået alle slags mennesker ind i litteraturen, har vi ikke lavet en verden, der er til at bebo. Før ordet er frit for alle, har vi ikke lavet en verden, der fortæller, hvem vi er, og hvad ET VI i det hele taget er, og det er pointen her: Der er ikke længere et centralperspektiv, et privilegeret punkt, hvorfra man kan gnide sig i hageskægget og beundrende se

ud over sin egen perfekt planerede have.

Eller det har der jo aldrig været, det har kun set sådan ud, fordi der var nogen, der ejede haven. Sandheden er jo, at der er kun forskellige perspektiver. Men der er også fællesskaber. Og vi tror på, at vi ikke har lavet vores del af arbejdet, hvis vi ikke er hus for alle slags mennesker, hvis vi ikke bidrager til et vi med flere centre, der TALER til hinanden, og ikke holder hænderne for ørerne og kun nynner deres egen sang, for litteratur er jo at blive hvisket til af en anden stemme om en anden verden.

Og er det besværligt at lytte? Er det svært at give plads til den anden? Er de andres frihed svær at have med at gøre? Ja, gu er den da det! Verden er konfliktfyldt, vi er uenige om alt muligt, vi HADER, og vi BEGÆRER, og DE ANDRE er HELVEDE, men der skal alle slags mennesker til at skabe en verden, der skal være rum til glæden, lysten, grimheden, liderligheden, udvejen, omvejen og udvejsløsheden, fordi litteraturen er det sted, hvor vi kommer tættest på de underligt filtrede og usammenhængende biologiske hændelser, der kaldes mennesker, og fordi litteraturen kun skal insistere på sit eget sted, og kun beskæftige sig med sandheden, skønheden og retfærdigheden og ikke hensynet eller logistikken, luftrummet over Fyn eller situationen taget i betragtning. Og slet ikke fornuften, for det er altid NOGENs fornuft, altid NOGENs perspektiv. Altid NOGENs perfekt klippede have. Og nogle af os bliver måske nok nødt til at træde et skridt tilbage et øjeblik for at give plads.

Måske handler det om et udvidet vi, men som en forfatter her på stedet engang sagde om sin roman, ”den er skrevet af os til os, men I andre må godt være med”. Og vi må insistere på at være med i hinandens verdener, og alle er inviteret med til festen, også steder og kroppe, der ikke har fået plads i litteraturen, vi skal for fanden lytte til den digter, der i år skrev ”forsøger at sige til mig selv at det giver mening også at skrive lidt spasserpoesi”, fordi som han skriver senere, ”Det er tavsheden der er opslidende.”

Der skal være plads til en VREDESTRIOLOGI, vi skal høre på Birgithe med th og Lotte. Vi skal også høre om flygtningelejren på Nauru i Det indiske ocean, som en af efterårets romaner handler om, eller tage med til Taiwan.

Og selvom det er stærkt ubehageligt at være inde i en kzlejrkommandants ægteskabelige problemer eller på en kræftafdeling for terminalt syge, skal vi være

der, vi skal være med på en lytter på en droskeregjse ned gennem Europa med Kierkegaard og H.C. Andersen for at se om universets gåde findes i den samtale, eller måske er den på et citronbjerg i Korea, måske får vi opklaret dobbeltmordet på Peter Bangsvej, måske skal vi lægge øret til det jordiske, som der står i en anden roman, fordi ”verden er udmattet af meninger” og vi skal ”blive i besværet”, vi skal høre om bøvlet med at skulle være solgud i bronzealderen, og vi skal lytte til en magisk voksdukke i en anden bog, der taler hjemløst i en verden, hvor Fornuften har vundet og forbudt magien, og som hører sin heksedømte skabers afhuggede hoved sige på bålet: ”Magi er en mulighed. Latter er en mulighed. Der findes en udvej ...”

Der findes en udvej, og måske skal vi simpelthen sige det med blomster eller bare KNIT IT OUT og strikke vores sorger ud, eller måske skal vi slet ikke nøjes med mennesket og vores arts selvfedme og kulde, måske skal vi læse en labradorade om hunde: ”Blidt med snuden kan hundene retlede alle” eller en sonetkrans om den afdøde hjortehund Fiske, her de sidste linjer i mestersonetten: ”således falder du i søvn, og jeg/forstår, at kærligheden er hundesnuden.”

Kort sagt. For at lave en verden, skal der være alle slags næb og alle slags snuder.

Og så tilbage til historien om Yahya og opringningen fra politimanden i Odense og spørgsmålet:

Hvem skulle havde det sidste ord?

Vi og Yahya valgte at sige: Poesien skal have det sidste ord. Og derfor kunne man i november 2013 være til den første og måske sidste digtoplæsning, der lukkede luftrummet over Fyn.

I dag kunne det sidste ord være dette digt af en forfatter, der debuterede for præcis to uger siden i dag på Gyldendal:

”Identitet er en myte

Vi har ingen navne, ingen stemmer, intet liv
der ikke afspejler hinanden

Jeg rækker ud til dig jeg skælder ud på”

For det sidste ord er altid JERES, kære forfattere.

Velkommen til Gyldendals efterårsreception.

Kilde

gyldendal.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/simon-pasternaks-tale-ved-gyldendals-efterarsreception>